

UDK: 528.065:065:303.443:34+348.1.39:368:331.105.4:727.3:681.5:368.811(4-672 EEZ):
347.961.8: (497.11):368.029:368.023.1 : 347.763.14

Ljiljana J. Lazarević Davidović, dipl. pravnik¹

PRIKAZ SAVETOVANJA

IZAZOVI, NOVE TEHNOLOGIJE I KORPORATIVNO UPRAVLJANJE U PRAVU I PRAKSI

Na Paliću, od 20. do 22. aprila, održano je 19. godišnje savetovanje Udruženja za pravo osiguranja, organizovano u saradnji sa Udruženjem osiguravača Srbije. Tema ovogodišnjeg okupljanja pravnika iz Srbije, zemalja regiona i Evropske unije bila je „Pravo i praksa osiguranja – izazovi, nove tehnologije i korporativno upravljanje“.

Prof. dr Slobodan Jovanović, predsednik Udruženja za pravo osiguranja, istakao je prilikom otvaranja Savetovanja da se ono održava u trenutku kada je u našoj zemlji uveliko počelo sprovođenje pravila Direktive Solventnost II, kada se približavamo primeni Direktive o distribuciji osiguranja, a novi izazov za delatnost osiguranja već stiže stupanjem na snagu Opšte direktive o zaštiti podataka, koja će doneti brojne novine i neminovno uticati na reorganizaciju poslovnih procedura svih učesnika na tržištu osiguranja. S druge strane, razvoj postojećeg pravnog okvira u pomenutim oblastima nije jedini izazov za delatnost osiguranja. Nove tehnologije i na njima zasnovane usluge dovode do potrebe njihovog pravnog regulisanja, a kao posebno pitanje postaviće se mogućnost i način osiguranja od takvih rizika, naglasio je Jovanović.

1. Uvodne referate podneli su **dr Đorđo Ambrođo Markeđani**, predsednik Izvršnog odbora DDOR-a „Novi Sad“, i **dr Dragica Janković**, član Izvršnog odbora Kompanije „Dunav osiguranje“.

1.1. Sagledavajući poslovnu situaciju, izazove i perspektive biznisa u Srbiji, što je bila i jedna od tema Konferencije, a trebalo bi da bude u fokusu zakonodavca i uprave kompanija koje se suočavaju s tim izazovima, Markeđani je ocenio da je Srbija napredovala, da ima prostora za razvoj zemlje, za promene i ulazak u Evropsku uniju. Što se osiguranja tiče, sa učešćem od 2,70 odsto u BDP-u, ono je i dalje nedovoljno razvijeno i na niskom nivou u poređenju sa EU i svetom, naglasio je Markeđani, istakavši

¹ Autor je menadžer za razvoj izdavačke delatnosti Kompanija „Dunav osiguranje“ a.d.o. Beograd

pritom da se tržište, iako sporo, ipak razvija, što ne treba posebno da brine budući da osiguranje i nije sklono naglom razvoju kao druge delatnosti poput telekomunikacija, te je perspektiva ipak dobra. Osiguranje je oblast blisko povezana s ekonomijom, pa stalnim radom na razvoju ekonomije unapređujemo i osiguranje. Kao jedan od izazova Markeđani je naveo nedovoljno razvijenu kulturu osiguranja, što predstavlja problem i u Italiji, koja je makroekonomski mnogo razvijenija i bogatija od Srbije. Plate zaposlenih su i dalje niske, pa je u nekim oblastima Srbije, gledano od Subotice do Vranja, teško prodati i polisnu obaveznog osiguranja od auto-odgovornosti, čak i uz pogodnost plaćanja na rate. Iako ljudi imaju svest o značaju osiguranja, nedostaje im novac da plate premiju. Navodeći druge izazove s kojima će srpsko osiguranje morati da se suoči, Markeđani je istakao da novi regulatorni propisi Solventnosti II mogu da poprave, ali i da pogoršaju situaciju, u zavisnosti od toga kakav stav prema njima zauzmemo. Neophodno je i efikasnije sudstvo, što je naročito važno za razvoj dva glavna vida osiguranja u Srbiji – za osiguranje od auto-odgovornosti i osiguranje od opšte odgovornosti. Nove tehnologije, drugačiji odnos prema privatnosti podataka i brojne druge novine, odnedavno u primeni i u EU, stavljaju Srbiju pred dvostruko teži zadatak od onog koji treba da savladaju evropski osiguravači, koji posluju na daleko razvijenijem tržištu, ocenio je Markeđani.

1.2. Drugi uvodničar, dr Dragica Janković, upoznala je učesnike savetovanja sa izmenama i dopunama Strategije za implementaciju Direktive Solventnost II u Srbiji i stanjem na srpskom tržištu osiguranja. Dvogodišnja primena režima Solventnosti II u zemljama Evropske unije, u kojima je, posle više odlaganja, taj režim stupio na snagu 1. januara 2016. godine, pokazala je njegove slabe tačke – da je preobiman, prekompleksan i da je osiguranje uz njegovu primenu preregulisano. Osim u sredstvima informisanja i stručnoj literaturi, to smo bili u prilici da čujemo od samog tvorca tog režima profesora Karela van Hulea, koji je bio gost na Prvim srpskim danima osiguranja održanim prošle godine u Arandelovcu. Tom prilikom profesor je najavio da će se u daljoj primeni režima ići na njegovo pojednostavljenje, rekla je Dragica Janković i izložila kroz koje je faze prošla i tek treba da prođe primena tog režima u našoj zemlji.

Dragica Janković je zatim izložila stanje na srpskom tržištu osiguranja ukazujući na sve njegove slabosti na kojima treba raditi kako bi se uhvatio korak s razvijenim tržištima Evropske unije. Između ostalog, to je veoma nisko učešće premije osiguranja u BDP-u, po čemu Srbija zauzima tek 61. mesto u svetu. U slabosti spada i nepovoljna struktura premije, u kojoj neživotno osiguranje ima primat sa 75,55 procenata naspram 24,45 odsto, koliko je učešće životnog osiguranja. Nepovoljna je i struktura premije neživotnih osiguranja jer se polovina odnosi na obavezna osiguranja, a na premiju osiguranja od auto-odgovornosti čak 45 odsto, što predstavlja veoma velik rizik za tržište zbog očekivane liberalizacije cena i pada premije, s jedne strane, i povećanja limita za naknadu nematerijalnih šteta u cilju usklađivanja s limitima

koji se primenjuju u EU, s druge strane. Osim životnih osiguranja, nerazvijeno je i osiguranje poljoprivrede, osiguranja od profesionalnih odgovornosti tek počinju da se razvijaju, a mnogo truda treba uložiti i u digitalizaciju i razvoj kanala prodaje.

Osim toga, Dragica Janković je ukazala na pozitivnu ulogu Narodne Banke Srbije u nadzoru nad osiguravajućim društvima. Od 2005. godine, kada je NBS počela da sprovodi nadzor, pa do 2017, tehničke rezerve i neživotnih i životnih osiguranja porasle su skoro pet puta – sa 265,5 miliona evra na milijardu trista hiljada evra. Pored tehničkih rezervi, najbolji pokazatelj dugoročne finansijske stabilnosti i solventnosti jednog društva za osiguranje jeste i adekvatnost kapitala, pa samim tim i sigurnosti njegovih osiguranika. Ukupna adekvatnost srpskih osiguravača koji se bave neživotnim osiguranjem po S1 režimu, prema podacima NBS u 2016. godini, izražena je koeficijentom 2,17 (odnos raspoložive i zahtevane margine solventnosti), a kod društava koja se pretežno bave životnim osiguranjem iznosi 2,45. Prosečni S2 rasio u EU je 2,25 (po režimu S2). Imamo li u vidu da se radi o prosečnoj adekvatnosti tržišta, postoji opasnost da jedan broj društava za osiguranje neće ispuniti osnovni kapitalni zahtev, što bi kao posledicu moglo imati smanjenje broja tržišnih učesnika, zaključila je dr Janković.

2. Tokom prvog dana savetovanja održana su dva okrugla stola – jedan posvećen ugovorima o osiguranju, a drugi ugovorima o neživotnom osiguranju.

2.1. U okviru prvog okruglog stola, **prof. dr Wolfgang Rorbah** sa Evropske akademije nauka i umetnosti u Salzburgu u Austriji obradio je veoma aktuelnu temu današnjice „Kriminal u osiguranju u digitalno doba“. U referatu je ukazao na problem sajber kriminala, koji sa već oprobanim varijantama zloupotreba utiče na povećanje naknade šteta. Profesionalne kriminalne organizacije pričinjavaju ekonomiji osiguranja godišnje štete koje se mere milijardama evra, a osiguranje transporta i osiguranje motornih vozila pokazali su se posebno osetljivi na prevare. Prema podacima koje je objavio „Allianz Risk Barometer“, slika rizika u Austriji 2017. u odnosu na prethodne godine drastično se menja. Najveći među rizicima postaje sajber kriminal, rizik od prekida rada odnosno rizik od prekida dostave je na drugom mestu, dok je na trećem rizik od prirodnih katastrofa.

2.2. Prof. dr Slobodan Jovanović je izložio referat „Osiguranje troškova iznude tokom upotrebe informatičkih tehnologija“. Upotreba interneta i novih tehnologija i opreme dovela je do proširenja informaciono-komunikacionih mogućnosti savremenog društva, ali je njena pristupačnost istovremeno postala sredstvo za različite oblike nezakonitog ponašanja, od kojih je informatička iznuda samo jedan od brojnih rizika koji se pojavio u novim okolnostima poslovanja, istakao je Jovanović. Poželjan način upravljanja tom vrstom rizika, prema rečima profesora Jovanovića, jeste osiguranje od troškova informatičke iznude. Ono spada u osiguranje imovine, uvek se odnosi na ugovorenu sumu osiguranja budući da je nemoguće unapred odrediti vrednost osiguranog interesa. Ipak, neobaveštenost o mogućim

razmerama štete, pogrešno verovanje da su ti rizici pokriveni osiguranjem od opšte odgovornosti ili osiguranjem računara, te da će nas loše iskustvo mimoći razlozi su nedovoljne potražnje za tim uslugama osiguranja, a domaće tržište još uvek nije ni utvrdilo sopstvene uslove osiguranja od informatičkih rizika. Na londonskom tržištu ponuda je raznovrsna i razvijaće se zamenom postojeće i primenom novih tehnologija i opreme u budućnosti.

2.3. Referat „Neke ugovorne zamke u ugovorima o osiguranju velikih privrednih društava sa osvrtom na određene vrste osiguranja“ **mr Aleksandra Mladenovića** baca svetlo na zakonske promene koje se tiču ugovora o osiguranju. Konstatuje se da se one gotovo isključivo bave unapređenjem prava osiguranika koji imaju svojstvo potrošača ili malih privrednih društava, ili se pak odnose na male rizike. Zaštitu velikih osiguranika država obezbeđuje samo putem propisa koji se odnose na finansijski nadzor nad osiguravačima, polazeći od pretpostavke da su ti osiguranici sposobni za pregovore na ravnoj nozi s osiguravačima. Autor analizira osiguranje direktora i članova uprave od odgovornosti (*D&O*), osiguranje u slučaju prekida rada (*Business Interruption Insurance – BI*) i bankarske blanketne polise (*BBB*), ukazujući na primere kada osiguranici mogu biti nedovoljno zaštićeni osiguranjem i kad im naknada štete može biti uskraćena. Zato ističe potrebu da navedeni ugovori, osim toga što treba da budu usklađeni s lokalnom pravnom regulativom, moraju biti napisani jasnim jezikom koji isključuje mogućnost različitih tumačenja.

3. U okviru drugog okruglog stola o neživotnim osiguranjima izložena su tri referata.

3.1. Na temu „Pravni položaj prevozioca i osiguranje od odgovornosti za štete na robu u drumskom prevozu“ govorio je **dr Zoran Ilkić**, pravni zastupnik u štetama u DDOR-u „Novi Sad“. Autor u radu ukazuje na najznačajnije međunarodne izvore prava Republike Srbije koji definišu pravni položaj drumskog prevozioca, njegove obaveze i prava. On konstatuje da odredbe o odgovornosti prevozioca u našoj zakonskoj regulativi nisu u potpunosti harmonizovane s pravom Evropske unije. U nacionalne zakone utkane su u najvećoj meri odredbe Konvencije o ugovoru o međunarodnom prevozu robe drumom (*CMR*), koja je doneta 1956. godine u Ženevi, a ratifikovala ju je i naša zemlja. U tom delu položaj drumskog prevozioca sa ovih prostora izjednačen je s inostranim prevoziocima i uslovima njihove odgovornosti. Međutim, usaglašavanje nije sprovedeno do kraja, a pogotovu u pogledu limita do kojih prevozioc snosi štetu na robu preuzetoj na prevoz. Bilo bi neophodno da Republika Srbija ratifikuje i protokole koji su s vremenom doneti uz Konvenciju, što bi dovelo kako do izjednačavanja limita odgovornosti tako i do pojeftinjenja transporta upotrebom e-tovarnih listova.

3.2. Prof. dr Nebojša Žarković sa Fakulteta za poslovne studije u Vršcu beogradskog Univerziteta „Megatrend“ u referatu „Načini obezbeđenja novina u neživotnim osiguranjima i izazovi njihovog uvođenja u svet u Srbiji“ bavi se istraživanjem

moгуćnosti koje stoje na raspolaganju društvima za osiguranje u oblasti razvitka novih usluga, procesa i unutrašnjeg uređenja kako bi bila u stanju da osiguranicima ponude izmenjene i poboljšane vidove pokrća, te potpuno nove oblike zaštite. Autor je preporučio da se društva drže postepenih novina, što podrazumeva prilagođavanje polisa i uslova osiguranja, kao i uvođenje postupnih promena u poslovne procese, unutrašnju organizaciju i marketing. Oslanjanjem na postepene novine neživotni osiguravači obezbeđuju neprekidan priliv sredstava koja mogu ulagati u istraživanje i razvoj s ciljem iznalaženja krupnijih novina koje će potom, u pozitivnom smislu, poremetiti uvrežene tržišne obrasce. Uvođenje novina na domaćem tržištu treba da pruži podsticaj njegovom razvoju, a po autorovom mišljenju, posebna odgovornost leži na neživotnim osiguravačima u stranom vlasništvu koji na ovom prostoru posluju više od deset godina. Njihov doprinos ogledao bi se u prenošenju više ili manje prilagođenih novih osiguravajućih usluga sa tržišta matičnih zemalja.

3.3. Potreba uvođenja novog osiguranja koje bi obuhvatilo kako osiguranje bicikla kao prevoznog sredstva tako i bicikliste kao vozača bicikla bila je tema referata „Biciklizam i osiguranje – neophodnost inovacija“, koji su napisali dipl. pravnik **Zorica Šipovac**, specijalista ekskluzivne prodaje svih vrsta osiguranja u „Unika osiguranju“ u Novom Sadu, i **mr Vladimir Šipovac**, doktorand na Fakultetu za ekonomiju i inženjerski menadžment FIMEK Univerziteta Privredna akademija u Novom Sadu. Autori u ovom osiguranju vide korist pre svega za bicikliste kao najnezaštićeniju kategoriju učesnika u saobraćaju, ali i za osiguravajuća društva koja kroz novo tržište, spremno za osvajanje, dobijaju klijente koje nisu imali u portfelju, a kojima mogu da ponude i svoje druge osiguravajuće usluge. Oni zaključuju da nauka i praksa osiguranja, da bi napredovali, ne mogu da se kreću samo bezbednom sredinom prodajući isključivo klasične vrste usluga, već moraju da rizikuju. Bez rizika, konstatuju oni, nema ni mogućeg dobitka.

4. Drugi dan Savetovanja na Paliću otpočeo je trećim okruglim stolom posvećenim osiguranju od auto-odgovornosti.

4.1. Učesnik iz Velike Britanije **dr Metju Čenon** sa Univerziteta u Egzeteru upoznao je ostale učesnike okruglog stola s predlogom zakona u Velikoj Britaniji o automatizovanim i električnim vozilima. On ističe da svet započinje četvrtu industrijsku revoluciju, u čijem su centru tehnološkog razvoja povezana i autonomna vozila. Očekuje se da će prva takva vozila biti testirana na putu do 2021. godine, a u sledećih petnaest godina postaće dostupna javnosti. Uvođenjem autonomnih vozila stvaraju se brojni pravni izazovi iz različitih oblasti prava, uključujući odgovornost, intelektualnu svojinu, krivično pravo, informatičku bezbednost i osiguranje. Autor se fokusira na izazove osiguranja u Velikoj Britaniji i na reformu osiguranja prema Predlogu zakona o automatizovanim i električnim vozilima koji je trenutno u zakonodavnoj proceduri. Moguću slabost Predloga zakona autor vidi u tome što se on donosi pre nego što je ta tehnologija postala dostupna i počela javno da se koristi. Za

razliku od Zakona o drumskom saobraćaju iz 1930. godine, koji je u Britaniji donesen 30 godina nakon pojave prvih motornih vozila na putevima, i koji je uprkos tome imao brojne praznine u vezi s naknadom štete te je stavljen van snage samo četiri godine po usvajanju, aktuelno zakonodavstvo predviđa tehnologiju idući godinama pre njene masovnije primene. U budućnosti bi to moglo zahtevati veliko vreme za podnošenje amandmana, ali s druge strane ukazuje na nameru Velike Britanije da bude predvodnik u razvoju tehnologije autonomnih vozila smanjenjem zakonskih prepreka za njeno uvođenje.

4.2. Mr Miloš Radovanović iz Garantnog fonda pri Udruženju osiguravača Srbije u referatu „Propust oštećenog lica da pribavi podatke nakon saobraćajne nezgode“ bavi se pitanjem prava oštećenog na naknadu štete u slučaju kada su štetnik i njegovo vozilo ostali nepoznati zbog propusta samog oštećenog lica. Iako se domaći zakonodavac o ovom pravnom pitanju nije odredio na izričit način, sudska praksa je to pitanje rešila tako da oštećeno lice ne može dobiti naknadu štete ako je vozilo neidentifikovano zbog njegovog propusta. Tipični događaji u kojima dolazi do ovakvih propusta jesu kada je oštećeni nakon nezgode prevožen štetnikovim vozilom, kada je štetnik oštećenom nudio pomoć nakon nezgode i kada nakon nezgode dođe do svađe između štetnika i oštećenog lica. U ovakvim situacijama po pravilu ne postoji pravo na obeštećenje, ali oštećeni može da opravda sopstveni propust i da ostvari pravo na naknadu, što će učiniti ako u parnici dokaže da objektivno nije bio u stanju da pribavi odgovarajuće podatke.

5. Ugovorima o osiguranju lica bio je posvećen sledeći, četvrti okrugli sto na ovom savetovanju.

5.1. Temu „Blockchain tehnologija, pametni ugovori i njihova implementacija u industriji osiguranja“ obradila je **dr Katica Tomić**, advokat u firmi BVM u Beču. Blockchain tehnologija je algoritam koji se prvi put pojavio 2009. godine kao tehnologija na kojoj počiva digitalna valuta bitcoin. Značaj te tehnologije leži u činjenici da je omogućila postizanje konsenzusa o evoluciji podataka u otvorenoj internet mreži, omogućavajući sinhronizaciju distributivne digitalne knjige udela bez uključivanja pouzdanog posrednika. Očekuje se da će digitalizacija delatnosti osiguranja putem blockchain tehnologije znatno poboljšati poslovne procese, poverenje, relevantnost i sigurnu razmenu poverljivih informacija između poslovnih partnera, a pametni ugovori uštedeće troškove i vreme optimizacijom i automatizacijom procesa. Blockchain inicijativu u osiguranju poznatu kao B3i pokrenule su velike osiguravajuće i reosiguravajuće kuće oktobra 2016. godine u nameri da istraže mogućnost pružanja brže, praktičnije i sigurnije usluge, a već u septembru 2017. najavljeno je tržišno testiranje prototipa sistema menadžmenta pametnih ugovora u reosiguranju. Iako su još uvek u eksperimentalnoj fazi, smatra se da će blockchain tehnologija i pametni ugovori promeniti pristup izradi ugovora, administraciji i njihovom izvršenju, te da će na kraju zameniti klasične ugovore.

5.2. „Položaj korisnika iz ugovora o osiguranju života s osvrtnom na sudsku praksu u hrvatskom i uporednom pravu“ tema je koju je izložio **doc. dr Loris Belanić** sa Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci. U radu su osvetljena pitanja određivanja korisnika osiguranja života, osoba koje se mogu javiti u ulozi korisnika osiguranja, saglasnosti osiguranika ukoliko je on različit od ugovarača osiguranja. Obradeno je takođe i pitanje mogućnosti opoziva imenovanog korisnika osiguranja i ograničenja koja se u tom pogledu javljaju. Posebnu pažnju referent je poklonio mogućoj situaciji da korisnik odbije korist koja mu je namenjena, te pitanju raspodele koristi kada je ugovarač osiguranja odredio više korisnika. Belanić u ovom referatu na sistematski način prikazuje koja prava ima korisnik osiguranja, kao i odnos osiguravača prema korisniku osiguranja života, te o eventualnim pravima poverilaca ugovarača osiguranja prema osiguranoj svoti namenjenoj korisniku. U radu su izložena i pojedina zakonska rešenja u italijanskom i francuskom pravnom sistemu, uz prikaz sudske prakse u tim pravnim sistemima.

6. I na okruglom stolu „Prodaja proizvoda osiguranja i zaštita potrošača“ referenti su se bavili aktuelnim temama koje zaokupljaju kako osiguranike tako i osiguravače.

6.1. Dr Anđelo Borseli sa Univerziteta „Bokoni“ u Milanu u Italiji govorio je o osiguranju pomoću algoritma. Sistemi veštačko-algoritamske inteligencije imaju potencijal da preokrenu velike oblasti privrede, uključujući i oblast osiguranja. Iako se na prvi pogled čini da je delatnost osiguranja bila spora u prihvatanju i istraživanju vrednosti veštačke inteligencije, aplikacije u inteligentnim mašinama u osiguranju danas su u porastu. U ovom radu se analizira uloga koju veštačka inteligencija i učene mašine može imati u osiguranju. Takođe, pažnja se posvećuje mogućoj primeni veštačke inteligencije na „pametne“ ugovore. Autor dotiče i neka od glavnih pitanja u vezi sa veštačko-inteligentnim algoritamskim sistemima i ističe potrebu da se obezbedi transparentnost i odgovornost u procesu automatizovanog donošenja odluka.

6.2. Kristina Marijani iz „Unipol grupe“ u Bolonji u Italiji izložila je referat „Nova direktiva o distribuciji osiguranja i davanje saveta“. Glavni cilj Direktive jeste uspostavljanje poverenja klijenata u tržište osiguranja unapređenjem standarda zaštite potrošača radi izbegavanja prakse nepoštene prodaje, pogotovu kada se radi o prodaji usluga osiguranja sa investicionom komponentom. Nova pravila o savetovanju usmerena su upravo na ostvarivanje tog cilja. Kristina Marijani u radu istražuje analizu koju je sprovedla Evropska komisija prilikom predstavljanja Predloga za izmenu Direktive o posredovanju u osiguranju. Osim toga, autorka iznosi stanje u primeni Direktive u Italiji. Ističe da će biti interesantno videti kako će konzervativno evropsko tržište osiguranja rešavati izazove novog nadzornog pravnog okvira i koliko vešto će iskoristiti prednosti i mogućnosti za napredovanje uz zadržavanje visokih standarda zaštite potrošača.

6.3. Dr Margarita Lima Rego sa Pravnog fakulteta Nova u Lisabonu u radu „Nadzor proizvoda, zahtevi i potrebe potrošača: implikacije na ugovorno pravo“

otkriva različite oblike borbe protiv nepoštene prodaje usluga osiguranja koji su regulisani Direktivom o distribuciji osiguranja, s posebnim naglaskom na nadzor usluga, obaveze uprava osiguravajućih društava i na test potrošačkih zahteva i potreba. Ona konstatuje da se o nepoštenoj prodaji radi u slučaju kada imamo usluge koje ispunjavaju potrebe određene grupe klijenata, ali se prodaju van te grupe. DDO obavezuje distributere osiguranja da klijentima daju informacije i o usluzi i o sebi, jer je za klijente čak mnogo važnije da znaju s kim pregovaraju nego da razumeju samu uslugu ili njenu dopunu. Zapravo, moraju biti u prilici da donesu informisanu odluku o tome da li svoje poverenje mogu pokloniti odabranom distributeru. A ovi moraju da vode računa o individualnim zahtevima i potrebama svojih klijenata.

6.4. Na temu „Načela poslovanja prema Direktivi o distribuciji osiguranja“ govorio je **mr Nikola Filipović**, asistent na Beogradskoj poslovnoj školi. On u referatu analizira zahtev iz člana 17 te direktive da države članice obezbede da distributeri osiguranja deluju pošteno, pravedno, profesionalno i u skladu s najboljim interesima svojih klijenata. On razmatra razloge za propisivanje ovakvog načela u pravu osiguranja, kao i to da li se ovaj zahtev može poistovetiti s opštim načelom savestnosti i poštenja iz obligacionog prava i ukoliko ne može, kakav je međusobni odnos ova dva zahteva. Autor analizira zadatke koje ovaj zahtev postavlja pred odeljenja za usklađivanje poslovanja u osiguravajućim društvima, a zatim i praksu u nadzoru u Engleskoj, budući da se u toj zemlji već deset godina primenjuje nadzor zasnovan na 11 opštih načela kojih finansijske institucije moraju da se pridržavaju u svom poslovanju i šest ciljeva koji treba da se postignu primenom tih načela. Autor smatra da ključnu ulogu u sprovođenju zahteva propisanih DDO ima komunikacija između nadzornih organa i osiguravajućih društava, te da ciljevi koji se postavljaju pred osiguravajuća društva i druge distributere moraju biti ostvarivi i realni.

7. Poslednji okrugli sto na ovogodišnjem savetovanju poneo je naziv „Upravljanje i konkurencija u osiguranju“.

7.1. Dr Ljiljana Stojković, advokat iz Beograda i zamenik predsednika Udruženja za pravo osiguranja, na tu temu napisala je referat „Kontrola usklađenosti poslovanja u društvu za osiguranje – teorijsko-pravna analiza“. Ona konstatuje da zakonom uspostavljen zahtev za usklađenost poslovanja treba posmatrati kao standard poslovanja društva za osiguranje i razmatra rešenja prava Republike Srbije radi boljeg razumevanja instituta kontrole u smislu upravljanja rizikom od neusklađenosti poslovanja kao integralnim delom upravljanja rizicima u društvu za osiguranje, saglasno Solventnosti II kao regulatornim okvirom Evropske unije. U osnovi primene načela zakonitosti jeste institut kontrole usklađenosti, tj. zakonitosti poslovanja koji se materijalizuje aktivnostima uprave društva. U radu se posebno razmatra i ističe odgovornost članova uprave kao pretpostavka i garant obezbeđenja zakonitosti poslovanja.

7.2. Prof. dr Pjerpaolo Marano, vanredni profesor prava osiguranja na Katoličkom univerzitetu Svetog srca u Milanu u Italiji, slušaoce je zainteresovao

referatom „Kontrola aktivnosti proizvođača proizvoda osiguranja“. On je pružio kratak pregled nadzora i upravljanja proizvodima koji je uveden Direktivom o distribuciji osiguranja (DDO), sa posebnim akcentom na aktivnost kontrole usmerene na analizu proizvoda i njihovu distribuciju, kao i korektivne mere. Pored toga, govorio je i o integraciji kontrolne aktivnosti u sistem unutrašnjih kontrola pružaoca usluga. Autor smatra da nadzor i upravljanje proizvodima moraju da budu usklađeni sa politikama i procedurama sistema internih kontrola koje odboru direktora pružaju podršku prilikom donošenja odluka, između ostalog i o uslugama osiguranja.

7.3. U fokusu referata „Diskriminacija i osiguranje“ **prof. dr Katarine Ivančević** sa Pravnog fakulteta Univerziteta „Union“ u Beogradu bilo je pitanje korišćenja genetskih informacija u postupku procene rizika u osiguranju. Jedan od vidova diskriminacije jeste uskraćivanje mogućnosti zaključenja ugovora o osiguranju ili odbijanje pokrića za pojedine rizike ili uslovljavanje prijema u osiguranje plaćanjem više premije od uobičajene za tu vrstu rizika. Korišćenje rezultata genetičkog testiranja prilikom ocene rizika i kvalifikacije klijenata može biti veoma korisno za osiguravače, ali za korisnike usluge osiguranja moglo bi imati negativne posledice koje se graniče s osporavanjem prava na zaštitu putem ugovora o osiguranju, što se smatra ugrožavanjem socijalnih prava pojedinca i porodice, iznela je prof. Ivančević i ukazala na to da je većina zemalja svojim propisima ili potpuno isključila mogućnost da osiguravači koriste te testove, ili je tu mogućnost u znatnoj meri ograničila i usloвила. U srpskom pravu, izričita zabrana korišćenja genetskih testova odnosi se samo na dobrovoljno zdravstveno osiguranje, a prof. Ivančević zastupa stav da bi tu zabranu trebalo proširiti i definisati tako da se odnosi na sve vrste osiguranja kojima se obezbeđuje socijalna sigurnost pojedinaca i njihovih porodica, a pogotovu na životna osiguranja.

7.4. Referat „Jedan pogled na pravno-organizacione aspekte korporativnog upravljanja u osiguranju“ izašao je iz pera koautora **prof. dr Mihajla Rabrenovića** sa Fakulteta za poslovnu ekonomiju i preduzetništvo u Beogradu i master pravnika **Sarite Olević** iz Kompanije „Dunav osiguranje“, koja ga je ovom prilikom i izložila. Autori su se pozabavili aktuelnim pitanjima i izazovima korporativnog upravljanja u oblasti osiguranja kao jednim od načina obezbeđivanja efikasnosti, profitabilnosti i transparentnosti rada osiguravajućih društava. Konstatovali su da korporativno upravljanje mora biti organizovano tako da obezbedi ostvarivanje poslovnih ciljeva, strategija i operativnih planova osiguravajućih društava, uz istovremeno smanjenje nivoa njihove izloženosti riziku. Posebna pažnja posvećena je pravno-organizacionom položaju skupštine akcionara, izvršnog i nadzornog odbora i njihovim uzajamnim odnosima.

8. Akademski obrazovani stručnjaci angažovani u društvima za osiguranje i institucijama čija profesionalna delatnost obuhvata osiguranje, članovi Udruženja za pravo osiguranja Srbije i inostrani eksperti koji su uzeli aktivno učešće na ovoj godišnjoj konferenciji izneli su brojne predloge za unapređenje pravnog okvira

osiguranja u našoj zemlji. Osnovni cilj Savetovanja, kao i svih prethodnih godina počev od 2005, kada je organizovano prvo, jeste razvoj prava osiguranja i dostizanje pravnih standarda najrazvijenijih država Evropske unije. Kako se pokazalo, višestruko je korisno i za poslenike u osiguravajućim društvima koji sledeći nova saznanja kreiraju savremene usluge, menjaju pristup klijentima i upravljanju. Referati sa Devetnaestog godišnjeg savetovanja objavljeni su u Zborniku radova i časopisu Udruženja, *Evropskoj reviji za pravo osiguranja*.